

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

Författare: Susanna Gonzalez

Titel: Fem kvinnors work-life balance

**En kvalitativ undersökning utifrån detaljhandeln
med ett fenomenologiskt perspektiv.**

Kandidatuppsats: SOCK07,15 hp

Internet

Handledare: Anna Kallos

Sociologiska institutionen

Vårterminen 2022

Abstract

Denna c-uppsats har undersökt hur kvinnor som arbetar inom detaljhandeln upplever work-life balance och på vilket sätt begreppet "hjälp" används för att upprätthålla en fungerande vardag. Detta har undersökts med hjälp av en kvalitativ metod i form av intervjuer där det centrala har varit att analysera upplevelsen av work-life balance. Kvinnorna som har deltagit i intervjuerna är mellan 35-45 år och arbetar inom detaljhandeln. Denna forskning visar att dessa kvinnors vardag består utav olika roller. De som framhävs i resultatet är exempelvis mammarollen och ansvarsrollen. Ett annat resultat är att begreppet "hjälp" har en betydande roll som visar sig olika för dessa kvinnor. Det visar sig att hjälp från en utomstående person har en avgörande roll för deras förmåga att balansera mellan arbetslivet och privatlivet. Andra aspekter som har lyfts fram är kvinnornas uppfattning om en positiv Work-life balance, det uttrycks missnöje med arbetstider och ett dåligt samvete som präglar dem i olika vardagssituationer. Detta tolkas som en sorts obalans i deras work-life balance. Vidare har Erving Goffmans teorier fungerat som ett verktyg för att förstå resultatet och det empiriska materialet.

Nyckelorden i uppsatsen är: work-life balance,(WLB) detaljhandel, hjälp och roller.

Innehållsförteckning

1 Inledning	4
1.2 Syfte & frågeställning	5
1.3 Bakgrund	5
1.4 Tidigare forskning	5
1.5 Eget forskningsbidrag	8
2 Metod	9
2.1 Genomförande & urval	9
2.2 Analysprocess & transkribering	11
2.3 Validitet & konfidentialitet	11
2.3.1 Presentation av intervjupersoner	13
2.4 Avgränsning	13
3 Teori	14
4 Resultat	17
4.1 Rollkonflikter - det dåliga samvetet och oron.	17
4.2 Balansen i vardagen - Work-life balance	22
4.3 Hjälp i vardagen	25
7 Slutsats	27
Källförteckning	30
Bilaga 1 - Intervjuguide	31

1 Inledning

Utvecklingen av anställningsförhållanden inom butik/detaljhandeln har under historiens gång varierat väldigt mycket. I artikeln *Ojämlighet och polarisering i detaljhandeln 1990–2015* lyfter Carlén fram väsentlig information gällande hur anställningsförhållanden har utvecklats inom butik och hur ojämlikhet, maktförhållanden och könssegregering har utspelat sig (Carlén et al. 2021:38). Artikeln beskriver ett intressant mönster utifrån en undersökning som visar att personalbrist, stress och utmattning är det som de anställda upplever som mest negativt inom detaljhandeln (Carlén et al. 2021:55). Detta tyder på problematik inom den privata sektorn, vilket är ett ytterst intressant ämne att undersöka ur ett sociologiskt perspektiv. Förståelsen för hur detaljhandeln påverkar individens balans mellan arbetslivet och privatlivet är relevant. Enligt forskarna Abdulrahman & Ali är begreppet WLB en strävan efter en stabil balans mellan karriär, privatliv och familjeliv (Abdulrahman & Ali 2016:74). Denna studie använder sig av deras definition för att tyda och analysera datan som har genererats. Undersökningen grundar sig på kvalitativa intervjuer, specifikt på fem kvinnors som arbetar i butik. Målet är att belysa dessa kvinnors upplevelser och hitta mönster kring WLB.

1.2 Syfte & frågeställning

Syftet är att undersöka hur kvinnor som arbetar inom detaljhandeln med olika anställningsformer och familjekonstellationer upplever work-life balance. Detta kommer att undersökas med hjälp av följande frågeställning:

1. Hur upplever kvinnor, som arbetar inom detaljhandel WLB?
2. Hur använder sig dessa kvinnor av hjälp för att skapa en balans mellan arbets- och privatliv?

1.3 Bakgrund

Work-life Balance:

Begreppet WLB kan definieras på olika sätt. Inledningsvis beskrev begreppet som strävan efter en stabil balans mellan privatliv och arbetslivet. Denna förklaring som forskarna Abdulrahman & Ali presenterar ger en övergripande förståelse för WLBs innebörd. I boken *Work-life balance in Europe the role of job quality* skriver Drobnič att balansen mellan privatliv och arbetsliv varierar beroende på de krav som ställs från arbetet och familjen. Detta skapar rollkonflikter då personen i fråga blir begränsad till de olika rollerna (Drobnič, 2011:7). Chungs studie visar att arbetskraven är en central orsak till konflikter inom WLB. Resultatet visar att dessa krav påverkar inte enbart arbetsrollen utan också influerar individen utanför arbetstiden (Chung, 2011:66). Enligt sociologen finns det en stark koppling mellan stress och hälsoproblem med höga krav som ställs inom arbetet (Chung, 2011:67).

1.3.1 Tidigare forskning

Detta avsnitt redogör tidigare forskning genom att redovisa vetenskapliga studier inom WLB. Det finns ett antal vetenskapliga arbeten inom ämnesområdet första artikeln som presenteras heter "A Case Analysis on the Adequacy of Work-Life Balance Practices in UK Small- and Medium-Sized Enterprises". Studien belyser företagens perspektiv och beskriver WLB utifrån de anställdas synvinkel och deras tillfredsställelse (Akanji, 2017:200). Detta gjordes genom djupintervjuer på trettiosex anställda både i stora och små företag i Storbritannien. Studiens syfte handlar om att förstå de anställdas upplevelser utifrån WLB som utgångspunkt (Akanji, 2017:201). Resultatet visar att WLB belyser betydelsen av hur viktigt det är för dem anställda. Utifrån resultaten önskar de anställda att större initiativ från företagen behövs för att främja de anställdas WLB (Akanji, 2017:210). Ett annat förslag från intervjupersonerna var att det skulle behövas en policy som står för att främja de anställdas WLB. Detta skulle enligt studiens resultat minska antal avgångar från dem olika tjänsterna på företagen (Babatunde Akanji 2017:211).

Sammanfattningsvis är den övergripande resultatet att det behövs skapas ett ledarskap som förstår värdet av WLB och betydelsen för dem anställda. Detta för att en djupare förståelse kring WLB ökar möjligheterna till en förbättrad arbetskraft (Babatunde Akanji, 2017:208).

Till denna undersökning har det använts en artikel skriven av Fatima R. Khateeb som i sin vetenskapliga artikel "Work life balance, review of theories, definitions and policies" belyser olika

definitioner av WLB. Artikeln tar fram diverse teorier som förklarar WLB exempelvis spillover-effekten, konfliktteori, segmentationsteorin, gränsteorin, resursdränering och integrationsteorin. Tre av dessa teorier har valts att framhävas eftersom dem tillför en djupare förståelse av WLB till denna C-uppsats. Resultatet presenteras i form av analys för ämnesområdet och hur fenomenet kan förstås utifrån olika utgångspunkter.

Spillover-effekten förklaras genom en känsla som kan vara positiv eller negativ. En positiv spridning av WLB ger individen en positiv känsla av tillfredsställelse som sker när personen i frågan uppnår resultat i antingen privatlivet eller arbetslivet. Spillover-effekter visar att om ett område påverkas positivt leder detta spridning vidare till individens andra områden. Denna teori förankras även till en negativ spillover som innebär en negativ känsla av otillfredsställelse (khateeb 2021:30). Vidare beskriver Khateeb konfliktteorin som menar att en individ som uppnår tillfredsställelse leder till en ständig konflikt. Denna teori menar på att strävan efter att vara så effektiv som möjligt skapar en inre konflikt när denna möjlighet begränsas och svårt att hantera (IBID).

Gränsteorin är ytterligare en förståelse som beskriver hur individen strävar efter att samtidigt effektiviseras både privatlivet och arbetslivet. Personen i fråga söker till sig metoder och lösningar för att underlätta vardagen för att "hinna" med.

Gränserna mellan dessa metoder förklaras som psykologiska eller beteendemässiga gränser som personen skapar mellan arbetet och privatlivet. Detta kan exempelvis vara flextid, deltidsarbete eller distansarbete i olika former (khateeb 2021:33).

En viktig punkt som tas upp i artikeln är resursdränering detta förklarar det negativa sambandet mellan arbetslivet och privatlivet när det gäller tid, energi och pengar. Detta innebär att en individ använder för mycket av resurserna från arbetslivet vilket påverkar och minskar energin, tid och pengar inom privatlivet. En betydande synvinkel är att detta bidrar till konsekvenser som utbrändhet och stress (khateeb 2021:33).

Ali Abdulrahman och Wasif Ali beskriver i sin vetenskapliga artikel "*The notion of work life balance, determining factors antecedents and consequences*" om dagens företag och på vilket sätt

de kan främja de anställdas utveckling. Vidare skriver de att det finns en förväntan att individen ska klara av att hantera alla aspekter i WLB. Denna forskning tar även upp män och kvinnors utmaningar för att hålla en balanserad WLB (Abdulrahman & Ali, 2016:76). Resultatet i forskningen belyser de olika faktorerna som påverkar WLB och visar att en bättre balans ger högre produktivitet på arbetet och mindre frånvaro samt en högre arbetstillfredsställelse (Abdulrahman & Ali, 2016:80).

Ytterligare ett perspektiv belyses i rapporten *''Distansarbete – översikt av internationella forskningen om arbetsmiljö och hälsa, balans i livet och produktivitet före och under covid-19 pandemin''* som har gjorts nyligen till orsak av pandemin 2020. Detta visar vilken påverkan och förändringar pandemirestriktionerna påverkade människors arbetsliv och privatliv. Denna rapport riktar in sig på anställda som har behövt arbeta hemifrån på grund av rekommendationerna. Undersökningen har belyst tre olika områden varav ett av ämnena behandlar WLB och hur det förändrades under pandemin (Aronsson et al.2022:7). Resultatet i denna rapport visar att individers WLB har fått en negativ påverkan under pandemin och den ökade distansarbetet. Motiveringen till resultatet grundar sig på att det är svårare att hålla isär roller vid distansarbete och att detta påverkar främst barnfamiljer. Ytterligare en orsak till en negativ WLB är att kraven på individen är högre vilket skapar svårigheter att hålla isär rollerna mellan arbetsrollen och privatlivet.

Vidare visar resultatet även att på grund av att det är svårt att se skiljelinjerna inom rollerna ökar risken till konflikter i hushållet (Aronsson & Lundberg 2022:55).

1.3.2 Eget forskningsbidrag

Efter studerande av tidigare forskning med liknande arbeten och ämne d.v.s inom WLB visar det sig finnas en hel del forskning kring begreppet. Det finns vetenskapliga undersökningar där Work-life balance beskrivs och tolkas i olika former, till exempel ur företagsperspektiv och butikspersonalens upplevelser. Denna forskning bidrar med ett genusperspektiv och en undersökning ur en svensk kontext. Dessutom har tidigare studier tolkat materialet utifrån företag med chefernas sätt att se på WLB och dess betydelse för företaget och de anställda. Detta arbete grundar sig på hur kvinnor personligen upplever balansen mellan arbetsliv och privatliv.

2 Metod

Denna metod del ger en utförlig genomgång hur undersökningen har tagits fram och motivering till val av metoden samt för- och nackdelar med tillvägagångssättet.

Metoden som har valts till detta arbete är en deskriptiv kvalitativ intervju, vilket innebär att forskaren och intervjupersonen samspelar i form av att den som undersöker arbetar aktivt med frågor och följdfrågor för att uppnå maximal beskrivning av intervjupersonernas upplevelser, känsla och situation. Detta ger varierande empiri i varje enskild intervju vilket berikar arbetet med verktyg för att uppnå syftet i detta arbete (Kvale & Brikmann 2014:47).

Arbetet har valts utifrån ett fenomenologiskt perspektiv eftersom det väsentliga är att undersöka och hitta förståelse kring ett socialt fenomen. Intervjupersonerna blir i detta fall aktörerna som forskningen bygger på. Deltagarnas synvinkel blir grunden till materialet genom att beskriva personernas uppfattning om deras WLB (Kvale & Brikmann 2014:44). Utifrån detta avseende ställer det vissa krav på forskaren som intervjuar då personen i fråga behöver vara påläst inom ämnet som intervjun handlar om. Det är även viktigt att skapa förmågan att tolka och kunna observera intervjupersonen, dessa blir viktiga verktyg för att skapa ett rikt material till undersökningen (Kvale & Brikmann 2014:46).

2.1 Genomförande & urval

Syftet med intervjuerna är att skapa en förståelse kring hur kvinnor mellan 35–45 år som har hemmaboende barn upplever sin vardag och huruvida dessa kvinnor tar hjälp för att hinna med familj, arbete och fritidsintressen. Genom ett brett kontaktnät inom detaljhandeln skapade möjligheten till att kontakta dessa kvinnor och genomföra dessa intervjuer. Det är totalt fem kvinnor som har intervjuats och som arbetar inom detaljhandeln/butik med olika anställningsformer och anställningsgrader.

För att göra denna metod genomförbar har intervjuerna avgränsats till endast fem personer. Detta på grund av tidsramen för C-uppsatsens inlämning. Genom att begränsa intervjuerna fanns det mer tid till att förbereda intervjuguiden och transkribering till analysen. (Kvale & Brikmann 2014:157).

Vidare har ämnesområdet inom butik/detaljhandeln valts utifrån nyfikenheten om hur WLB fungerar specifikt för kvinnor med branschens obekväma arbetstider och dess osäkra

anställningsformer. Det är även ett ämne som tillför med nya perspektiv på hur den privata sektorn påverkar individers WLB (Carlén et al.2021: 35).

Första steget innan genomförandet av intervjuerna var att skapa en intervjuguide. Vilket bestod av 15 frågor som handlade om hur länge dem har arbetat inom handeln inledningsvis för att få en kort beskrivning av intervjupersonens karriärutveckling. Intervjuguiden är skapad utifrån teman som exempelvis kvinnornas uppfattning om deras egen balans. Hur intervjupersonerna tycker att deras balans är och förbättringsmöjligheter inom deras WLB. Intervjupersonerna fick även beskriva hur en vanlig dag kan se ut efter ett arbetspass men också en ledig vardag. Detta fungerade som stöd genom att frågeställningarna framtoqs utifrån temana och underlättade att hålla en röd tråd genom frågorna under intervjuerna. Detta var till stor hjälp för att bevara fokus och för att inte glömma relevanta frågor. Frågorna är utformade genom öppna frågor där många av frågeställningarna består av att intervjupersonen ska beskriva och berätta en situation eller upplevelse. En tendens som uppstod var att intervjupersonens berättelse kunde bli väldigt bred och släppa fokus vilket visar att intervjuguiden var till stor hjälp. I avsnittet med bifogade filer kan läsaren ta del av intervjuguiden som användes just i detta arbete (se bilaga 1).

En halvstrukturerad forskningsintervju skapar möjlighet för intervjupersonen att berätta fritt om sina upplevelser och ger forskaren chansen att ställa fler specifika följdfrågor inom ämnet beroende på hur informanten väljer att besvara intervjufrågorna (Kvale & Brikmann 2014:43). Detta bidrar även till att få ut så mycket material som möjligt under intervjutiden vilket i detta fall var ändamålet.

En nackdel med denna intervjuform var att personerna var begränsade när det gäller tid och det var svårt att hitta tid för intervjuerna. Detta berodde på att intervjuaren och intervjupersonernas schema/arbete och privatliv inte gick ihop. Vilket gjorde att intervjuerna på fem personer tog mer tid än vad som var beräknad från uppsatsens början. Vidare kan detta även påverkat längden på samtalen då personen exempelvis är tidsbegränsad eller att intervjupersonen inte uttrycker sig fullt ut på grund av tidsbristen.

Ytterligare en nackdel som är bra att uppmärksamma som kan påverka intervjuerna är risken med ledande frågor under samtalen. För att undvika risken med ledande följdfrågor har intervjuguiden

använts till hjälp och kännedomen om riskerna skapar en medvetenhet (Kvale & Brikmann 2014:213).

2.2 Analysprocess & transkribering

För att kunna använda den insamlade materialet till analysdelen har empirin genomgått en transkribering, vilket innebär att inspelad samtal har översatts till ett skriftligt språk. För att skapa transkriberingsprocessen har det gjorts en samtalsanalys där de inspelade samtalen har skrivits in i ett Word-dokument. Översättningen har skett med en övergripande tolkning av inspelningarna vilket betyder att transkriberingen inte är specifik som en språklig analys där skratt, tystnad eller upprepningar skrivs med (Kvale & Brikmann 2014:221).

Nästa steg i analysprocessen var att sammanställa och kategorisera materialet efter teman. Detta genomfördes med hjälp av en kodning av material. Nyckelord och återkommande mönster som intervjupersonerna uttalar sig om kodas till teman och underlättar granskningen av intervjuerna. Det används även som ett verktyg för att förankra intervjumaterialet till teorier och tidigare forskning samt skapa ett slutresultat (Kvale & Brikmann 2014:241). I hänsyn till detta har denna uppsats genomgått en kodning av intervjumaterialet. Vidare har det under denna analysprocess uppstått problem med den valda teorin från början. Initialt var tanken att Judith Butlers teori skulle fungera som teoretiskt stöd i arbetet. Dock tog det en vändpunkt efter kodningen av intervjumaterialet och speciellt när intervju temana var fastställd. Att Butlers teorier inte anknöt optimalt till materialet valdes istället en ny teori. Det visade sig istället att Erving Goffmans teori och begrepp var mer användbara till att förstås och tolka materialet.

Vidare har detta analyserat genom en deduktiv analys vilket innebär att intervjumaterialet analyseras slutligen med hjälp av teorier och begrepp för att fördjupa förståelsen och även hitta samband med syfte att utforska likheter och skillnader (Kvale & Brikmann 2014:239).

2.3 Validitet & konfidentialitet

Objektivitet är ett viktigt förhållningssätt när dessa intervjuer har gjorts eftersom det ökar validiteten i undersökningen. Vilket i sin tur ger en större trovärdighet och ger läsaren en trygghet att kunskapen och materialet som har framtagits i arbetet är pålitlig. Detta ställer krav på forskaren

exempelvis att separera personlig kunskap i materialet och även under intervjumötet med respondenterna (Kvale & Brikmann 2014:292).

För att analysera intervjumaterialet har respondenternas identitet valts att hållas anonymt och därför har fiktiva namn använts under arbetet. Detta för att skydda informationen från respondenternas upplevelser och uppgifter som har delats för att göra denna undersökning möjlig. Intervjupersonerna har innan intervjun fått en kortare sammanfattning av vad denna C-uppsats handlar om och syftet med undersökningen. Detta för att respondenterna ska få en uppfattning om hur intervjusvaren kommer att användas. Intervjupersonerna har även fått viktig information om exempelvis att de kommer ske röstinspelningar under intervjun för att inte missa väsentlig information till arbetet (Kvale & Brikmann 2014:323).

Materialet som har samlats in från intervjuerna kommer att redogöras i löpande text genom citat för att ge läsaren en uppfattning av intervjuns innehåll. Citaten har valts ut utifrån återkommande teman som har dykt upp under transkriberingen och analys av materialet. Teman som har belysts är rollkonflikt, roller, hjälp och WLB. Detta kommer vidare analyseras med hjälp av Goffmans dramaturgiska perspektiv som verktyg för att förstå intervjumaterialet (Kvale & Brikmann 2014:330).

I boken *den kvalitativa forskningsintervjun* tas det upp åtta steg till hur man på bästa sätt kan redogöra intervjumaterialet via citat. Första punkten är att forskarens tolkning av intervjusvaren ska framställas utan värderingar som kan påverka citaten. Vidare bör citaten vara korta och koncisa för att läsaren ska kunna få en röd tråd i analysen. Till denna del är det även viktigt att citaten uppfyller en väsentlig funktion när det används i analysen då exempelvis en stark åsikt behöver belysas (Kvale & Brikmann 2014:331).

Nedan kommer en kortare presentation av respondenterna med fiktiva namn där anställningsform och hur arbetslivet ser ut i dagsläget för dom olika kvinnorna. Information som beror butikerna/företagarna har inte valts att nämna i arbetet på grund av att det inte uppfyller en relevans och syfte till frågeställningar i undersökningen.

2.3.1 Presentation av intervjupersoner

Respondent Anna

Anna har jobbat inom detaljhandeln i totalt 20 år och har en roll som säljledare på ett stort företag i en mellanstor stad. Arbetsuppgifterna är främst att följa upp nyckeltal och effektiv planering när det gäller bemanning och sälj. Anna kan även i sin roll hamna som visual merchandiser och fungerar som stöd för säljarna i form av feedback samt utveckling.

Respondent Lotta

Personlig försäljning är en central uppgift i Lottas arbetsroll. Detta innebär personlig försäljning, utveckla kollegor och prestera utifrån företagets nyckeltal. Lotta har arbetat inom handeln i 13 år och arbetar idag som säljledare i ett stort företag.

Respondent Marie

Maries främsta arbetsuppgift är att styra varuhuset som visual merchandiser i olika former som exempelvis skapa en köparvänlig miljö och utbildar även säljarna i det. Detaljhandeln har varit ett stort intresse för Marie och hon har även gått handelsutbildningen samt arbetat inom butik i 20 år.

Respondent Erika

Erika är visual merchandiser och säljare där arbetsuppgifterna innebär allt i allo. Hon har jobbat inom branschen i 12 år. Arbetsrollen fokuserar på att ta hand om skyltningar och kampanjer där det visuella i varuhuset är de viktigaste arbetsuppgifter på olika avdelningar.

Respondent Sara

Sara har arbetat inom handel i 20 år och är idag säljare där hennes primära roll är att ansvara över home avdelningen där det ingår att hålla ordning på skyltbord och påfyllning av varor.

2.4 Avgränsning

Ämnet har avgränsats till endast WLB och inom området butik/detaljhandel med en inriktning på kvinnor mellan 35–45 år. Detta har specificerats för att skapa en genomförbar undersökning och även för att kunna bibehålla en röd tråd genom arbetet. Litteratur i form av teori och vetenskapliga artiklar har även begränsats till Erving Goffman. Vetenskapliga artiklar har granskats och sökts

utifrån det valda ämnet WLB främst i Lubsearch samt med hjälp av bibliotekarie från Lunds universitets via mejlkontakt.

3 Teori

Detta kapitel redogör det teoretiska perspektiv som använts för att analysera intervjumaterialet. Teorin som kommer att presenteras är från sociologen Erving Goffman. Avsnittet behandlar framförallt synvinklar och användbara begrepp som teoretiskt stöd till analysen.

Sociologen Goffman tar inspiration och termer från teatervärlden där han beskriver det så kallade dramaturgiska perspektivet. På detta sätt förklarar sociologen förståelsen om hur vi individer interagerar och den sociala interaktionen som sker i vardagen (Goffman 2020A:28). Perspektivet kan användas för att förstå olika fenomen i samhället som makt, politik, kontroll och effektivitet inom olika institutioner eller organisationer. Vidare kan det dramaturgiska perspektivet bidra till att förstå sociala interaktioner i individnivå som exempelvis strukturer eller mönster i relationer. Andra sociala interaktioner som det dramaturgiska perspektivet hjälper till att förstå är maktförhållanden som exempelvis status mellan individer (IBID).

Metaforerna från teatervärlden som Goffman använder för att förstå det dramaturgiska perspektivet förklaras med en front och backstage. Att vara i front innebär situationer där en person framträder och uppför sig efter vad som integreras med andra individer. Backstage delen som betyder bakom kulisserna innefattar stunden där personen låter "framträdandet" sjunka in. Detta är en metafor som tog fram tidig 1900-talet men som kan fortfarande användas idag, ett exempel är att tolka detta utifrån kvinnors vardag genom en front och backstage perspektiv. Där frontstage är dem rollerna där dessa kvinnor behöver prestera och backstage är där personen får egentid samt tid att reflektera rollerna i frontstage (Goffman 2020:31).

Vidare när det gäller framträdande eller performance som det kallas, menar Goffman att identiteter och hur en person agerar skapas i interaktionen i omgivningen. Detta tar oss vidare till sociologiska perspektiv på rutin och roller som är väldigt intressant i förhållandet till detta undersökningens syfte (Goffman 2020:33).

Vidare beskrivs tre aspekter inom det dramaturgiska perspektivet. Detta är till för att upprätthålla och skapa de bästa förutsättningar för rollgestaltning.

Första synpunkten kallas för *dramaturgisk lojalitet* vilket innefattar sökandet av en strategi för parterna som integrerar med varandra att hålla sig till sin roll efter vad som förväntas utifrån moraliska perspektiv. Detta är till för att skapa en gemensam och samlad "bild" för att sedan uppträda inför publiken i de olika situationerna (Goffman 2014:18).

Nästa aspekt är *dramaturgisk disciplin* detta innebär att personen i fråga tar avstånd till känslor under agerandet av rollen som utspelar sig. Goffman menar att trots att känslor är något naturligt bör det finnas en disciplin som separerar känslor från rollen under framträdandet. Viktigt i hänsyn till detta är att kontroll av känslorna är nyckel till ett bra framträdande enligt Goffman (Goffman 2014:189).

Sista synvinkel som är väsentlig att beskriva i detta arbete är *dramaturgisk försiktighet*. Detta redogörs genom att individer gör en planering i syfte till att vara väl förberedda, på detta sätt kan personen i fråga skydda framträdandet på bästa sätt (Goffman 2014:190).

Goffman menar att individer har en tendens att låta sig ta över rutiner som präglas av moraliska aspekter och påverkar hur personen i fråga väljer att bete sig (Goffman 2020:33). Sociologen menar att rollerna är bestämda sätt att föra sig i situationer och att dessa är som ett sätt för personer att hantera händelser i vardagen. Rollerna som individerna tar till sig kan variera och anpassas efter situation i exempelvis mellan privatlivet och yrkesrollen där en person kan agera efter den förväntade karaktärsdragen beroende på vilken roll som ska framträda (Goffman 2020:34).

Vidare menar Goffman att dessa roller är beroende av ett flertal aspekter. En första punkt som tas upp är uppfostran hur personen är lärd av vad som är rätt eller fel i beteendet. Detta inkluderar även regler, normer, förväntningar m.fl.

Utifrån dessa aspekter skapas individens vardag och påverkar sättet att planera vardagen, prioriterar samt samspelar med andra i det sociala rummet. Detta avgör även vad en person väljer att framhäva i en social interaktion och vad som i stället undanhålls. Ett intressant perspektiv i samband med detta är att Goffman menar att vi styrs av normer så finns det ytterligare faktorer som påverkar en persons agerande. Detta menar sociologen kommer från förmågan att ta till sig olika roller beroende

på situationen. Människan har talangen att byta roller genom olika processer som Goffman kallar exempelvis rollomfamning, intrycksstyrning samt rolldistans m.fl. (Goffman 2020:37).

I boken *Jaget och maskerna* skriver Goffman om en studie om vardagslivets dramatik. I denna bemärkelse har det en betydande roll för att förstå hur individen behärskar dom olika rollerna utifrån Goffmans dramaturgiska perspektiv. Han poängterar sambandet mellan personer bakom kulisserna för att på bästa sätt skapa ett optimalt framträdande. Det finns en risk att individen blir bekväm i rollen och därmed kan bli djupt rotad i sin roll när det inte finns någon "publik" att uppträda för. På grund av att vi människor tar till oss roller så pass djupt blir det problematiskt att släppa eller byta roll bakom kulisserna. Vidare skapar det även svårigheter för personen att koppla bort och slappna av från rollgestalten. Här blir återtagandet av kontroll från rollerna en viktig aspekt för att rollen inte ska ta över allt för mycket bakom kulisserna (Goffman 2020:119) Detta tar oss vidare till nästa del i sociologens teoriperspektiv nämligen möjliga konflikter vid agerande av olika rollgestalter.

En viktig punkt som Goffman beskriver är när två parter samspelar med varandra i syfte till att skapa en enhetlig social interaktion. Vidare menar Goffman att deltagarna/parterna har en ständig strävan att förstå sin roll för att på bästa sätt skapa balansen utåt. Detta menar på att samarbetets syfte är att gemensamt upprätthålla illusionen inför en situation. (Goffman 2020:149).

Fenomenet stigma beskrivs som det som anses avvika i sociala situationer där normer och förväntningar bryts eller inte följs av en individ. I Goffmans analys av detta beskrivs tre olika uppdelningar. Det första kallas för social identitet och grundar sig på social hierarki kortfattat handlar det om vilket socialt status personen har. Personlig identitet är den andra delen i analysen vilket innefattar en individs färdigheter och kompetenser. Sista aspekten är jag-identitet som inkluderar uppfattningen om hur personen ser sig själv och hur personen ska vara. Det väsentliga i detta är förståelsen för hur identiteterna kan förstås och analysera med hjälp av dessa aspekter (Goffman 2020A:11).

4 Resultat

I denna del av undersökningen presenteras empirin från intervjuerna. Materialet har genomgått en kodning och har tematiserats. Kategorierna är: "Rollkonflikter - det dåliga samvetet och oro", "Balansen i Vardagen" och "Hjälp i vardagen". Dessa intressanta teman lyfts utifrån olika familjekonstellationer och anställningsformer där arbetstiderna kan skilja sig åt. Kategorierna har valts ut för att förmedla till läsaren en uppfattning om vad materialet handlar om och utvalda citat beskrivs för att ge ytterligare förståelse över intervjupersonens upplevelse. I detta kapitel analyseras materialet med hjälp av Goffmans teoretiska begrepp för att hitta mönster och förstå empirin.

4.1 Rollkonflikter - det dåliga samvetet och oron.

Ett återkommande fenomen under intervjuerna har varit dilemmat mellan rollerna i vardagslivet. Rollerna som har identifierats är främst mammarollen och yrkesrollen. Dessa ser olika ut mellan intervjupersonerna dock kommer ett antal citat att belysas där en eller flertal roller uppstår i dessa kvinnors vardag i varierande aspekter. Nedan berättar Anna hur en ledig dag mitt i veckan kan upplevas då hennes partners arbete innebär mycket resande.

Anna: " Sen kan jag känna om jag har en ledig dag, att man känner att då hamnar mycket på mig. Massa som måste göras hemma och han är i väg. då hamnar det på mig har ett heltidsjobb och ska lösa allt annat i hemmet, städning, handling ibland kan man känna. Herregud hur mycket håller man inte på med och vad man styr med. Det blir ett liv och nu när dom äldre så är dom ensamma jättemycket. Men jag behöver min träning där är jag egoistiskt för jag vet att jag mår bra av det. "

Annas beskrivning ger en uppfattning om att hon dras mellan olika roller i vardagen. Dels är det yrkesrollen som säljledare där hon belyser detta med att hon har ett heltidsjobb och när hon kommer hem är hon personen som tar ansvarsrollen och mammarollen. Anna framhäver hennes träning som är en prioriterad aspekt i hennes vardag. Detta kan även tolkas som Goffman menar att olika roller sätts utifrån förväntningar från samhället exempelvis att man ska ha ett heltidsjobb och prestera samtidigt ska man vara en bra mamma och vara hälsosam. (Goffman 2020:33).

Vidare finns det en liknelse i Lottas upplevelse av en vanlig dag i veckan där mycket handlar om att hämta och lämna hennes barn i skolan/förskolan. Respondenten berättar på följande sätt:

Lotta : *“Mycket fram och tillbaka, hit och dit. Det bästa för mig hade vart om jag började 8 varje dag och slutat 15 ...då kommer man hem 15.30 då behöver dom inte vara så länge på frita. Man lever sitt liv efter barnen när man får barn, när dom blir större så kommer jag inte ha samma problem som nu...nu är ju lite det dåliga samvetet ”*

Första citatet ger möjligheten till en tolkning av mammarollen som träder fram väldigt tydligt, speciellt där Lotta menar att föräldern lever sitt liv efter barnen skapar uppfattningen av en stark mammaroll och därmed en viktig del i Lottas liv. Rollen att vara mamma och det dåliga samvetet som uppstår av att barnen är kvar på fritids om kvällarna är något som respondenten uttrycker och en roll som hon dras med i hennes vardag. En möjlig förståelse är att denna konflikt som skapar det dåliga samvetet uppstår på grund av att hennes arbetsschema och dem obekväma arbetstider som inte går ihop med förskolan/skolans tider.

Ytterligare aspekt inom Goffman teoretiska perspektiv är att roller som individer tar till sig medföljer moraliska förväntningar på sig själv. Detta kan diskuteras utifrån ett annan teoretisk synvinkel, det så kallade teoretiska begreppet stigma som innefattar jag-identitet. Vilket innebär hur en person uppfattar sig själv och vilka moraliska krav som individen identifierar sig med. Detta bidrar till en förståelse hur roller och identiteter kan sammanflätas och tolkas. I hänsyn till detta är Annas och Lottas roller baserade på moraliska förväntningar som dem ställer på sig själva och identifierar sig med. Utifrån den insamlade materialet framhävs dessa moraliska förväntningar genom exempelvis att vilja identifieras som en bra mamma där barnen inte tillbringar långa dagar i skolan/förskolan (Goffman, Stigma 2020:11).

Det intressanta är att båda respondenterna fick beskriva fritt under intervjun en vanlig vardag i veckan och resulterade att två personer uttryckte gemensamt tema gällande rollkonflikter. Sättet som detta förmedlar respektive roll är spännande att tolka eftersom det är något som dessa kvinnor bollar med i deras vardag och är en del av deras WLB, exempelvis vara säljare eller visual merchandiser inom butik till att ta ansvarsrollen som förälder. Rollkonflikter och roller tar olika skepnader beroende på situationen där dessa framträder. Genom att tydliggöra dessa roller utifrån kvinnornas upplevelser bidrar till en uppfattning hur dem känner i vardagen och hur balansen mellan rollerna kan tolkas.

Lotta har berört det dåliga samvetet i hennes upplevelse som hon nämner återigen i en annan situation. Där hon beskriver förändringar i rollerna som skapar oro och framförallt ett stressmoment som hon dras med.

Lotta: *‘För mig är det viktigt att barnen har lite tid som möjligt på förskolan och skolan. Innan har det funkade ganska bra eftersom man kan lämna sent. Mitt dilemma är nästa år när Maiken börjar i skolan, för då vet jag inte hur jag ska tycka med handels och jobbet jag har nu för jag är ledig onsdagar. då kommer jag vara själv till två, så jag förlorar tid med barn och sen jobbar jag helgen, då träffar jag dom inte. Det stressar mig lite, att jag missar tid med barn. ska jag göra då? meningslös, ska jag städa hemma? vara städerska liksom? kommer ha dåligt samvete...jag blir lite stressad. Känner att jag är en dålig förälder, när jag missar tid med dom. ‘*

En analys av rollkonflikten som presenteras av Lotta kan förstås utifrån Goffmans förklaring om roller i det sociala rummet, där roller uppstår när personer interagerar med andra personer (Goffman 2020:31). Denna rollkonflikt tycks bero på stressmomenten av att få mer egentid vilket betyder en mindre mammaroll i hennes vardag. Då Lotta beskriver att hennes barn börjar skolan nästa år och att hon kommer att vara ledig mitt i veckan utan barn. Detta tyder på att Lotta kommer att integrera mindre med hennes barn, vilket visar att ju mindre Lotta interagerar med barnen blir hennes mammaroll allt mer dämpad. Vidare förklarar Goffmans detta genom metaforen front- och backstage. Där Lottas mammaroll tar skepnad när hon behöver ‘ uppträda ‘ framför barnen som exempelvis när hon lämnar barnen till skolan/förskolan. Detta menar sociologen att det är ett typiskt karaktärsdrag från det dramaturgiska perspektivet att rollerna framhävs när personen i fråga interagerar med andra individer. Denna rollkonflikt är återigen belyst på grund av att butikens oregelbundna arbetstider.

Ytterligare en möjlig faktor till Lottas stressmoment som hon beskriver utifrån citatet är att tolka Goffmans backstage metafor. Där backstage ger möjlighet för personen att få ett ögonblick att vara sig själv och reflektera rollerna. När Lotta hamnar i backstage så upplevs en inre konflikt där hon präglas av stressmoment och dåligt samvete. Sättet som Lotta beskriver sin känsla utan sin mammaroll visar att personen i fråga känner sig meningslös utan barnen och rädslan att förlora tid med dom är stressigt, samtidigt skapas känslan av att vara en dålig förälder samt en moralisk konflikt att inte räcka till. Detta kan även ses som en rollförlust och diskuteras i form att det är en vanligt förekommande upplevelse när kvinnor som har mindre barn är i sin mammaroll upplever en

inre konflikt när det går över till att få mer egentid och den egna rollen får framträda mer (Goffman 2020:31).

Sammanfattningsvis i denna aspekt bidrar Goffmans teoretiska mönster från teatervärlden till en djupare förståelse för att förstå dessa kvinnors roller och konflikterna som de möter i deras vardag. Situationen som exempel där Lottas mammaroll ställs om till egentid och sedan i Annas fall där ansvarsrollen och samtidigt känslan av egentid (Goffman 2020:28).

En intressant synvinkel är att alla intervjupersonerna upplever sig nöjda med balansen som dom har idag och tycker att det funkar bra som dom har det i dagsläget. Vidare fick dom följdfrågor som exempelvis "finns det något som du tycker är svårt?" och "hur dom upplever balansen mellan arbete och privatliv?"

Genom dessa frågor framhävs en återkommande känsla som tar sitt uttryck som oro och dåligt samvete. Detta på grund av oregelbundna arbetstider och sena kvällar som ingår i dessa kvinnors yrke som begränsar och minskar deras tid med barnen och till sig själva.

Intervjupersonen Marie beskriver nedan sin upplevelse om en situation där hon arbetar till kvällen och har sitt stängningspass enligt hennes arbetsschema. Vilket gör att hon kommer hem väldigt sent till sina barn på kvällen. Detta berättar hon på följande sätt:

Marie: "Svårt att känna att man inte är där ibland på kvällarna och så och kunna hjälpa liksom se till att det funkar med läxläsning och sånt. Får du dålig samvete över det? ja, det kan jag få."

Respondenten Anna redogör på ett liknande sätt angående det dåliga samvetet.

Anna: "Det var klurigare när barnen var små. Ständigt dåligt samvete. Känns som familjelivet kommer på plats två. Kan vara svårt att få ihop skjutsandet till barnens fritidsaktiviteter som ofta ligger tidigare. Kräver ju att man samarbetar med andra föräldrar."

Båda uttrycker det dåliga samvetet väldigt markant i sina meningar på olika sätt. Annas upplevelse om att familjelivet kommer på plats två kan även tolkas i Maries uttryck. Detta eftersom hon kommer hem sent på kvällarna på grund av sina arbetstider och därmed kommer arbetet före på ett sätt. Detta kan kopplas till Goffman teoretiska perspektiv om roller och rutiner. Detta menar

sociologen att individer har en tendens att låta sig ta över roller för mycket. Vilket betyder att beteendet som dessa kvinnor styrs av är beroende på rollens krav och förväntningar som ställs. Exempel på en möjlig tolkning utifrån Maries upplevelse skulle kunna förklaras genom att yrkesrollens krav är att den anställda ska kunna arbeta till stängning, vilket i sin tur påverkar mammarollen där Marie missar kvällarna med barnen och möjligheten att hjälpa till med läsläsning (Goffman 2020:33). Detta är även en liknelse till spill-over effekten inom WLB där en negativ spridning som i detta fall beskrivs som dåligt samvete skapar en negativ känsla för individen och en form av otillfredsställelse (Khateeb 2021:30).

En jämförelse mellan intervjupersonernas upplevelser visar en intressant överblick över dessa kvinnors olika situationer. Lotta som upplever en oro över att släppa mammarollen mer när hennes yngsta barn börjar skolan. I jämförelse med Anna som har äldre barn idag och har redan genomgått den perioden med småbarn och kan idag ägna mer tid åt sig själv. Vidare kan detta ytterligare förstås genom att tolka dessa kvinnors roller som träder fram på grund av vana och rutiner. Exempelvis utifrån Lottas upplevelse som en rutinerad mamma är bekväm i sin mammaroll för att uppfylla barnets behov. När detta i senare skede övergår till egentid kan det handla om endast en vana och en ny rutin till rollen (Goffman 2020:33).

Nyfikenheten om hur dessa kvinnor upplever oro när det gäller att få ihop en vardag med barnen och sin karriär, med tanke på det valda yrket som dem arbetar med är gav följande resultat under intervjun med Marie. Följande citat belyser detta när Marie berättar sin upplevelse om oron som hon upplevde innan hon skaffade familj och samtidigt arbetade inom butik, detta var innan hon skulle bli mamma.

Marie: *“Orolig hur det skulle bli eftersom man jobbar varannan helg som säljare, man visste att man skulle förlora tid med partner och barn. Samtidigt att få extra tiden i veckan. då man i stället var ledig mitt i veckan. Dom får ju inte vara i förskolan när man är ledig.”*

Detta visar en medvetenhet samtidigt upplevde Marie en oro som även går att anknyta till Lottas oro över att förlora tid med barnen eftersom det är precis det Marie var orolig över innan hon skaffade familj. Detta sammankopplas och anknyter till varandra om ett återkommande orosmoment som berör minskad tid med barnen. I hänsyn till detta kan konfliktteorin även vara en möjlig förståelse där Khateeb menar att en individ som ständigt vill uppnå en tillfredsställelse i sin WLB kan leda till

en fortsatt konflikt och orosmoment. Denna teori menar på att en person kan känna sig begränsad och därför uppleva svårigheter med att uppnå en optimal tillfredsställelse i alla aspekterna i en persons liv. Utifrån detta kan oron för rollbyten och nya roller förklaras genom att dessa kvinnor vill uppnå en optimal tillfredsställelse i alla roller och när en situation skapar en obalans i detta uppstår oron (khateeb 2021:30).

4.2 Balansen i vardagen - Work-life balance

Frågeställningen om hur dessa kvinnor upplever sin WLB besvaras utifrån att alla fem intervjupersonerna upplever en positiv balans mellan privatliv och arbetsliv. Samtidigt tyder resultatet detta en aning motsägelsefullt eftersom analysen av den insamlade materialet visar rollkonflikter som indikerar motsatsen till vissa av kvinnornas upplevelser.

Utifrån intervjuvaran finns det olika metoder för att bibehålla en balans enligt intervjupersonerna som i detta fall gäller en specifik fritidsaktivitet. Det kan även handla om att det finns väldigt mycket stöd i form av avlastning och planering för att uppnå deras personliga balans. Nedan redogör Anna hur hon handskas med att behålla en fungerande WLB i vardagen.

Anna: *“ Som sagt balansen har ju mycket med vad man prioriterar högst. Jag vet att jag mår mycket bättre och blir en bättre mamma och människa om jag får min träning. ”*

Anna uttrycker att träningen är en prioritering i hennes vardagsliv som hjälper henne att hålla balansen och vara det optimala i sina andra roller i vardagen. Detta återspeglas väldigt tydlig i Erikas upplevelse också där träning är hennes sätt att fokusera och behålla en balans.

Erika: *“ Träningen och vara ute i skogen, egentid. Där är ju jag själv oftast. Träningen går först. Det ger mig så mycket energi, plus att man har kompisar där. Som jag gillar att hänga med. jag mår så bra av att träna, det ger så extremt mycket. Det gör mig till en bättre människa. ”*

Träningen är även här en gemensam metod för att behålla en bra balans i vardagslivet. Erika beskriver att träningen går först och prioriteras på grund av att det ger henne energi samt gör att hon blir en bättre människa. Något som även Anna upplever som en viktig positiv faktor i balansen.

En tredje respondent som också prioriterar träningen högt är Sara.

På följande sätt formulerar Sara sin upplevelse kring sin balans i vardagen.

Sara: *‘Just nu, timmarna som jag har nu funkar det utmärkt för att hon har ju blivit större, nu är det lätt. Visst det var svårare när hon var mindre. Då var det svårt att lämna henne om man ville dansa eller gå till gymmet. Då är det faktiskt inte lätt. Jag tror att om man vill något så kan man få det funka om man har hjälp utifrån. Jag har alltid brunnit för träning och dans. (. . .). Nu har jag en bättre balans. ‘*

Sara beskriver sin resa till hennes balans som hon upplever sig ha idag mellan hennes arbetsliv och privatliv. Förändringarna i timmarna är en orsak till hennes balans samt att hon kan prioritera hennes största fritidsintressen som är dans och träning nu när hennes barn mer självgående och äldre vilket ger Sara de förutsättningarna hon behöver. Samtidigt betonar Sara att hjälp utifrån har också varit en bidragande faktor till att hon i dag har skapat en bra balans i vardagslivet.

Utifrån analysen av materialet har kvinnorna som har intervjuats en bra WLB vilket betyder att deras upplevelse mellan privatliv och arbetsliv fungerar bra. WLB är ett sätt för en person att hinna med båda delarna i livet. En positiv WLB utifrån Spill-over teorin handlar om att den sprider en positiv känsla som vidare påverkar de andra områdena med en känsla av tillfredsställelse. Dock framkommer det i materialet att trots en bra balans så finns det missnöje när det gäller obekväma arbetstider mer specifikt sena kvällar och helarbetet. På följande sätt beskriver Lotta de perfekta arbetstiderna som skulle funka bättre för henne.

Lotta: *‘nå skulle ju inte vilja ha helarbete. drömmer om en 8-4..man vill också vara ledig i veckan. för man inte har de.’*

Vidare är detta en intressant punkt att lyfta fram då det samtidigt upplevs en bra WLB så finns det missnöje. Det insamlade materialet kan tolkas som en negativ koppling till arbetet inom butik/detaljhandeln där det innebär oregelbundna arbetstider, detta eftersom intervjuerna ger en

uppfattning om att det finns förbättringsmöjligheter och önskan om mer konventionella arbetstider skulle vara det optimala. Speciellt för de kvinnor som fortfarande har småbarn då tiden är mer angelägen för att hämta och lämna barnen i skolan eller förskolan. Ett annat perspektiv på detta är att dessa kvinnor har sin rutin och är vana att arbeta obekväma arbetstider. Detta uppfattas som att det finns en fungerande balans mellan arbetslivet och privatlivet dock det finns det önskemål om förbättringar. Sammanfattningsvis visar resultatet att det finns en balans som funkar och som dessa kvinnor är vana vid men att det finns förbättringar som skulle bidra till en mer positiv balans mellan arbetslivet och privatlivet (khateeb 2021:29).

Ett återkommande ämne är betydelsen av att aktivera sig i form av fysisk aktivitet, detta beskrivs som något viktigt och högt prioriterad i dessa kvinnors vardag som bidrar med energi men framförallt att det gynnar dem till att bli en bättre mamma och person. Träningen bidrar till endast positiva resultat. Det intressanta i detta är att det upplevs nästan som en metod för att hålla sig i balans mellan mammarollen/ansvarsrollen och arbetsliv. Vilket förklarar ett sätt hur dessa kvinnor håller balansen mellan privatliv och arbetslivet. Detta förklarar även varför just träningen är så pass viktigt för dem att hinna med och kan även anses vara dessa kvinnors backstage utifrån Goffmans teoretiska perspektiv (Goffman 2020:31).

4.3 Hjälpa i vardagen

Ett annan intressant gemensam punkt som respondenterna beskriver om är hur de använder sig av hjälp i vardagen för att kunna arbeta inom butik/detaljhandeln och framför allt hålla balansen. Kvinnornas familjesituation ser väldigt olika ut i relation till varandra dock finns det en väldigt väsentlig gemensam nämnare. Detta återkommande aspekt handlar om att det finns en andra part som fungerar som stöd och därmed tillför hjälp i dessa kvinnors vardag. Detta är viktigt att belysa för att förstå hur respondenterna får ihop sin balans mellan arbetsroll och privatliv. Nedan kommer fem citat från varje respondent där de själva uttrycker sin form av hjälp för att hålla en balans i vardagen.

Exempelvis börjar Lotta beskriva hur situationen såg ut med sitt första barn där hon började inse att arbetstiden inte passade riktigt med den nya familjesituationen.

Lotta: *“Först var det ju frank då började man känna att arbetstiderna inte var så bra och att man är ju väldigt beroende av att vi inte skiljer oss, fortfarande om torkel lämnar mig så kan jag inte kvar på mitt jobb för att det inte funkar i förskolan, det är lite stressigt tycker jag även om jag är lyckligt gift. ”*

Här belyser Lotta att mycket av stödet kommer från hennes partner för att få det att funka i hennes vardag med barnen. Detta är en väldigt intressant punkt då nästa respondent också belyser hur viktigt det är för henne att få stödet till hennes träning.

Anna: *“ Som tur är har jag en man som kan vara lite mer flexibel i sitt arbete o han stöttar mig i mitt val av att få träna annars hade det varit svårt. Även mina barn -som nu klarar sig själva, tycker att det är okej att jag tränar innan jag kommer hem från jobbet.”*

Anna uttrycker stöd både från hennes partner och från hennes barn som gör det möjligt för henne att få egentid där hon väljer att prioritera träningen väldigt högt. Träningen som är en central aktivitet i Annas vardag ger henne förutsättningar för att få till balansen i hennes vardag.

Genom denna analys av materialet tar temat en vändning till att få hjälp av sin respektive partner till att även familjemedlemmarna fungerar som stödpelare i dessa kvinnors vardag. Exempelvis berättar Sara utifrån hennes situation hur hon har behövt ta till sig hjälp för att få det att funka när hennes dotter var mindre.

Sara: *“Då var det en tuff period för då var jag ensam under två års tid och hennes pappa fanns inte med i bilden. För då var ju min mamma tvungen att hjälpa mig, hade jag inte haft min mamma så hade jag inte kunnat lämna henne sent till halv åtta på frita till exempel (. . .). Där var det lätt för mig just för att mamma hjälpte och även hennes farmor. ”*

Även respondenten Erika uttrycker hur viktigt det har varit att få hjälp utifrån då båda har ett arbete som är tidskrävande och oregelbundna arbetstider. Här förklarar Erika hur de har fått vardagen att fungera under småbarn perioden.

Erika: *“Man har ju dagis och min partners föräldrar ställde upp jättemycket när barnen var små med att hämta och lämna och så där. Han är ju egenföretagare så han har ju också haft liksom mycket, vi har haft jättemycket hjälp av dom. ”*

Till sist har vi Marie som berättar hur hon och hennes partner planerar varje vecka när det gäller hämtning och lämning av barn. En konstant kommunikation gör det möjligt för dom att få ihop vardagen. Här kan hjälp tolkas utifrån att Marie är bunden av planering för att få vardagen att gå ihop och samtidigt tillför en balans för henne där hon kan utföra sitt arbete och även privatlivet.

Marie: *‘Varje vecka eftersom veckan ser olika ut Ibbe vet ju aldrig hur han ska hämta, vi måste rapportera till varandra hela tiden. så det går ihop så han vet vart ska han ska. ‘*

I denna bemärkelse är planering ett verktyg till att upprätthålla en fungerande vardag, dessa kvinnor uttrycker behovet av stöd från både utomstående och av respektive för att vara aktiva inom sin yrkesinriktning. Här kan även roller och rutiner förstärkas med hjälp av Goffmans teoriperspektiv, förväntningarna som båda rollerna har kräver planering för att gestalta rollen som ges. Detta framträder i empirin genom att kvinnorna berättar om hur dom rapporterar till den andra parten för att veta hur exempelvis barnen ska lämna och vem som hämtar barnen eller när egentiden planeras in. Att använda sig av hjälp utspelar sig genom att en livspartner men också familjemedlemmar träder in och underlättar vardagen för kvinnorna som på grund av arbetet inte har möjlighet att uppfylla en traditionella roll(Goffman 2020:37).

En summering av detta avsnitt är att kvinnornas varierande berättelser om deras upplevelser och erfarenheter har en gemensam punkt i anknytning till stöd och hjälp. Det finns ett behov av en andra part som fungerar som hjälp och stödpelare för att vardagen ska fungera när dem arbetar inom butik/detaljhandeln. Skulle hjälpen inte finnas till skulle det försvåra situationen för dessa kvinnor att fortsätta arbeta inom butik, vilket visar på att stödet har en betydande roll.

Ovan finns det flera exempel utifrån intervjumaterialet där kvinnorna beskriver stödet som har en bidragande faktor. Hjälpen karaktäriseras inte enbart av en respektive utan också i form till exempel föräldrar och morföräldrar som ställer upp och hjälper till med hämtning eller lämning av barnen. Att hjälp är en del av vardagen för dessa kvinnor kan tolkas som en ‘metod’ för att upprätthålla vardagliga rutiner och skapa en fungerande WLB för dem. Eftersom det skapar möjligheterna för att personen i fråga får möjligheten att utöva sin arbetsroll och sen även ta till sig mammamrollen efter arbetspasset.

7 Slutsats

Sammanfattningsvis har detta arbete gjorts utifrån ett fenomenologiskt perspektiv där kvinnors upplevelser har analyserats utifrån hur deras Work-life balance uppfattas. Detta sociala fenomen har besvarats med hjälp av intervjuer på fem kvinnor som arbetar inom detaljhandel/butik. I detta har även hjälp varit ett centralt tema där kvinnor i vardagen är i behov av någon form av stöd för att hålla en balans mellan privatliv och arbetsliv. Detta mönster var en återkommande upplevelse i dessa kvinnors intervjuer.

Utifrån detta är slutsatsen att kvinnor med barn som arbetar inom handeln behöver stöttning för att ha en fungerande vardag då det är förekommande att arbetstiderna är förlagda på kvällstid och helger.

Kvinnornas situationer och upplevelser är varierande och hjälp tar sin form på olika sätt. Behovet av hjälp ser olika ut dock har den en betydande roll för att bibehålla fungerande vardagliga rutiner. Denna vetenskapliga undersökning visar även att kvinnor har behov av att få egentid för det gör att de skapar en sorts balans.

En annan slutsats är att trots att dessa kvinnor beskriver sin Work-life balance som något positivt och som är i balans så finns det förbättringsmöjligheter genom exempelvis bättre arbetstider och mindre helger för att uppnå en optimal känsla i balansen. Vilket visar en form av missnöje inom work-life balance. Om slutsatsen generaliseras skulle detta innebära att dessa kvinnor uppfattar sig ha en balans, samtidigt träder missnöjet fram som skapar dåligt samvete, oro och rollkonflikter som har en negativ påverkan i deras work-life balance.

I tidigare forskning redovisades en artikel som framhävde roller utifrån ett annat perspektiv som har fokus på WLB och hur detta har påverkats när anställda har fått arbeta hemifrån. I detta lyfts även roller och rollhantering samt svårigheterna med att hålla dessa roller isär i vardagen. Detta visar en liknelse i resultat där detta vetenskapliga arbete även visar att rollhantering är något som dessa kvinnor dras med mellan mammarollen, arbetsrollen och den egna rollen.

Detta skapar möjligheter till vidare forskning kring ämnena. Något som skulle vara intressant att utforska vidare kring är männens perspektiv och upplevelse av Work-life balance inom

detaljhandeln. Hur ser deras roller i vardagslivet med möjliga rollkonflikter ut och vilka är förväntningarna som ställs på rollen utifrån samhället.

En jämförelse med detta arbete skulle även vara intressant att utforska om resultatet skulle visa samma prioriteringar som träning exempelvis.

Ett annat perspektiv på vidare forskning skulle vara att undersöka personers upplevelser på WLB som idag är sjukskrivna, vilket är ett viktigt ämne att undersöka där inledningsvis i denna uppsats förklarades vikten att förstå WLB ger möjlighet att minska stressmiljön inom den privata sektorn och uppsägningar.

Dessa förslag skulle även specifikt kunna vara att skapa utifrån ett fenomenologiskt perspektiv undersöka utvalda familjer i helhet och inkludera alla familjemedlemmars upplevelse med WLB som utgångspunkt. Observationer eller intervjuer skulle kunna bidra till ett intressant perspektiv. Detta skulle möjligtvis belysa nya insikter där ny kunskap kan upptäckas eller likheter med liknande arbeten som denna undersökning. WLB har en större betydelse i dagens samhälle där många gånger inte tiden "räcker" till. Detta belyser även artikeln i tidigare forskning som trycker på att främja WLB för att minska avgångarna på jobbet. Vilket också är en viktig anledning till att fortsätta undersöka inom detta fenomen utifrån ett sociologiskt perspektiv (Babatunde Akanji 2017:211)

Källförteckning

Abdulrahman, A. & Wasif, A. (2016). *The Notion of work life balance, determining factors, antecedents and consequences: A comprehensive literature survey* - Vol. 4, No. 8, 2016 ISSN 2309-0405 Hämtad 10/4 - 2022.

Aronsson, G. & Lundberg, U. (2022). *Distansarbete – översikt av internationella forskningen om arbetsmiljö och hälsa, balans i livet och produktivitet före och under covid-19 pandemin med särskilt beaktande av kvinnors och mäns villkor*- Kunskapssammanställning 2022:2 ISBN 978-91-986881-8-4 Hämtad 11/4-2022.

Babatunde, A. (2017). *A Case Analysis on the Adequacy of Work-Life Balance Practices in UK Small- and Medium-Sized Enterprises*, Vol 5, nr. 3 pp. 199 – 213-
<https://doi.org/10.15678/EBER.2017.050311>- Hämtad 13/4 -2022.

Carlén, S. & De los Reyes, P (2021). *Ojämlighet och polarisering i detaljhandeln 1990–2015*. Boréus, K, Neergaard, A, & Sohl, L (Red.), *Ojämlika arbetsplatser*. Falun. DOI 10.21525/kriterium.30

Chung, H. (2011) *Work- Family Conflict across 28 European Countries: A Multi- level Approach*. Drobnic, S & Gullián, Ana.M. (Red.), *Work-life balance in Europe: the role of job quality*. palgrave macmillan. England. DOI 10.1057/9780230307582

Goffman, E. (2014). *Jaget och maskerna, en studie i vardagens dramatik*. Studentlitteratur AB. Lund.

Goffman, E. (2020A). *Stigma, den stämplades roll och identitet*. Studentlitteratur AB, Lund.

Goffman, E. (2020). *Självframställning i vardagslivet*. Studentlitteratur AB. Lund.

Kavle, S., & Brinkmann, S. (2014). *Den kvalitativa forskningsintervju*. Studentlitteratur AB, Lund.

Khateeb, F. (2021). *Work life balance, review of theories, definitions and policies*. vol 1. 27-55 -
http://seaopenresearch.eu/Journals/articles/CMJ2021_I1_3.pdf Hämtad 13/4 - 2022

Bilaga 1 - Intervjuguide

Urval

Jag tänker intervjua 5 kvinnor mellan 35-45 år som är mitt uppe i livet när det gäller barn, fritid och karriär samt som har en anställning inom detaljhandel/butik. Detta för att få ut så mycket underlag som möjligt för att använda i min undersökning. För att kunna undersöka mina frågeställningar har jag tänkt att använda mig av följande intervjufrågor:

Följande frågor har respondenterna fått svara på:

1. Vad är din arbetsroll/anställning? berätta gärna vad dina arbetsuppgifter är.
2. Hur upplever du säkerheten med att arbeta inom detaljhandeln?
3. Hur länge har du arbetat inom detaljhandeln? har du alltid haft intresse för handeln/service?
4. Berätta om hur du fick "foten" in i serviceyrket? hade du tänkt arbeta så länge inom handels?
5. Hur var det att bilda en familj och vara småbarnsmamma samtidigt som du arbetade i butik?
6. Hur skulle du beskriva en vanlig arbetsvecka?
7. Berätta om din familjsituation? Hur många är ni? Ensamstående? Din partners arbetssituation?
8. Hur upplever du dina arbetstider? När det gäller stängningstider respektive helgarbete? julhandeln?
9. Vad skulle du vilja ändra på när det handlar om sena stängningstider och helgarbete?
10. Beskriv gärna en dag efter ett vanligt arbetspass?
11. Vad har du för fritidsintressen som du tycker är viktigt att hinna med?
12. Hur upplever du balansen med att arbeta inom detaljhandeln där det innebär obekväma arbetstider och familj samt fritidsintressen?
13. Tycker du att det är svårt med balansen? på vilket sätt?
14. Upplever du att du har tillräckligt med hjälp för att hålla balansen?
15. På vilket sätt använder du dig av hjälp i vardagen?